

Synagoge Uilenburgerstraat

De synagoge aan de Nieuwe Uilenburgerstraat is gebouwd in 1765-1766 voor de Hoogduitse Joodse gemeenschap in Amsterdam, op de plaats van een veel kleinere uit 1724 daterende huissynagoge. Hoogduitse joden waren joodse vluchtelingen uit midden- en oost Europa. Het is niet de oudste synagoge van Amsterdam. De Portugese synagoge die nog steeds in gebruik is en het complex van 4 synagogen waarin zich het Joods Historisch Museum bevindt, aan het huidige Jonas Daniël Meierplein, zijn eerder gebouwd. Het is een rechthoekig gebouw met een tweebeukige begane grond en een driebeukige synagoge ruimte op de eerste verdieping. De bakstenen voorgevel in de vorm van een klokgevel is opgetrokken in de Lodewijk XV stijl.

De synagogeruimte heeft aan drie zijden galerijen, waarvan alleen de galerij aan de westgevel, tegenover de arke, bestemd was voor dames, zodat deze synagoge zitplaats bood aan 658 mannen en slechts 43 vrouwen. Deze galerijen vinden hun steun in de 4 grote Toscaanse zuilen die het dak met drie houten tongewelven dragen. Deze gebedsruimte heeft rondom hoge rondboogvensters. De arke stond, zoals gebruikelijk bij synagogen in Europa, tegen de oostgevel, richting Jeruzalem. De bima (voorleestafel) stond in het midden. Voor verlichting hingen er oorspronkelijk 4 koperen kroonluchters.

De tweebeukige begane grond heeft rondom rechthoekige vensters. Deze was oorspronkelijk bestemd tot feestzaal voor bruiloften en gebedsruimte, maar is later voor vele uiteenlopende activiteiten gebruikt, waaronder als kosjer slachthuis.

De uit 1859 daterende ijzeren ramen, met daarin opgenomen davidsterren, zijn in 1954 vervangen door ramen met houten roede-verdeling.

Het grote voorplein is ontstaan in 1906 door de afbraak van enkele omliggende huizen.

De synagoge heeft dienst gedaan tot in 1942. Nadat de diensten in de 2^e wereldoorlog gestaakt zijn is het gebouw ernstig beschadigd door plundering. Na de oorlog was van het interieur nauwelijks iets over. Het gebouw is in 1954 verkocht aan de gemeente Amsterdam die er een opslagruimte van maakte voor monumentale gebouwdelen en later een restauratie atelier. Nadat het gebouw van 1988 tot 1996 grondig werd gerestaureerd is het in gebruik genomen voor cursussen en lezingen van het Nationaal Restauratie Centrum en voor culturele activiteiten. Op de plaats waar voorheen de heilige arke stond is nu de Hebreeuwse tekst die oorspronkelijk op die arke stond, "ik stel mij de eeuwige altijd voor ogen", in de oostelijke muur opgenomen.

Sinds 1997 worden hier regelmatig Joodse erediensten gehouden door de liberale gemeenschap Beit Ha'Chidush.

Sinds 1999 wordt jaarlijks op de eerste zondag van september in 28 Europese landen De Dag van het Joods Cultureel Erfgoed gehouden waarin aandacht wordt geschonken aan en belangstelling wordt gevraagd voor Joodse gebouwen, plaatsen en gewoonten die door de eeuwen heen een bijdrage hebben geleverd aan de Europese Joodse culturele historie. De Raad van Europa heeft in 2005 de "Route van het Joods Cultureel Erfgoed" aangeduid als een officiële culturele route. Deze wordt overal georganiseerd door de landelijke vertegenwoordigers van de vrijwilligers wereldorganisatie B'nai B'rith in samenwerking met plaatselijke organisaties. Door B'nai B'rith Nederland wordt een speciaal accent gelegd op de Joodse cultuur in Nederland in het verleden tot heden.

ZONDAG, 6 SEPTEMBER 2009

ONTDEK JOODSE CULTUUR EN HISTORISCH ERFGOED

OPEN DAGEN · ROUTES · EXPOSITIES · CONCERTEN

EUROPESE DAG VAN HET JOODS CULTUREEL

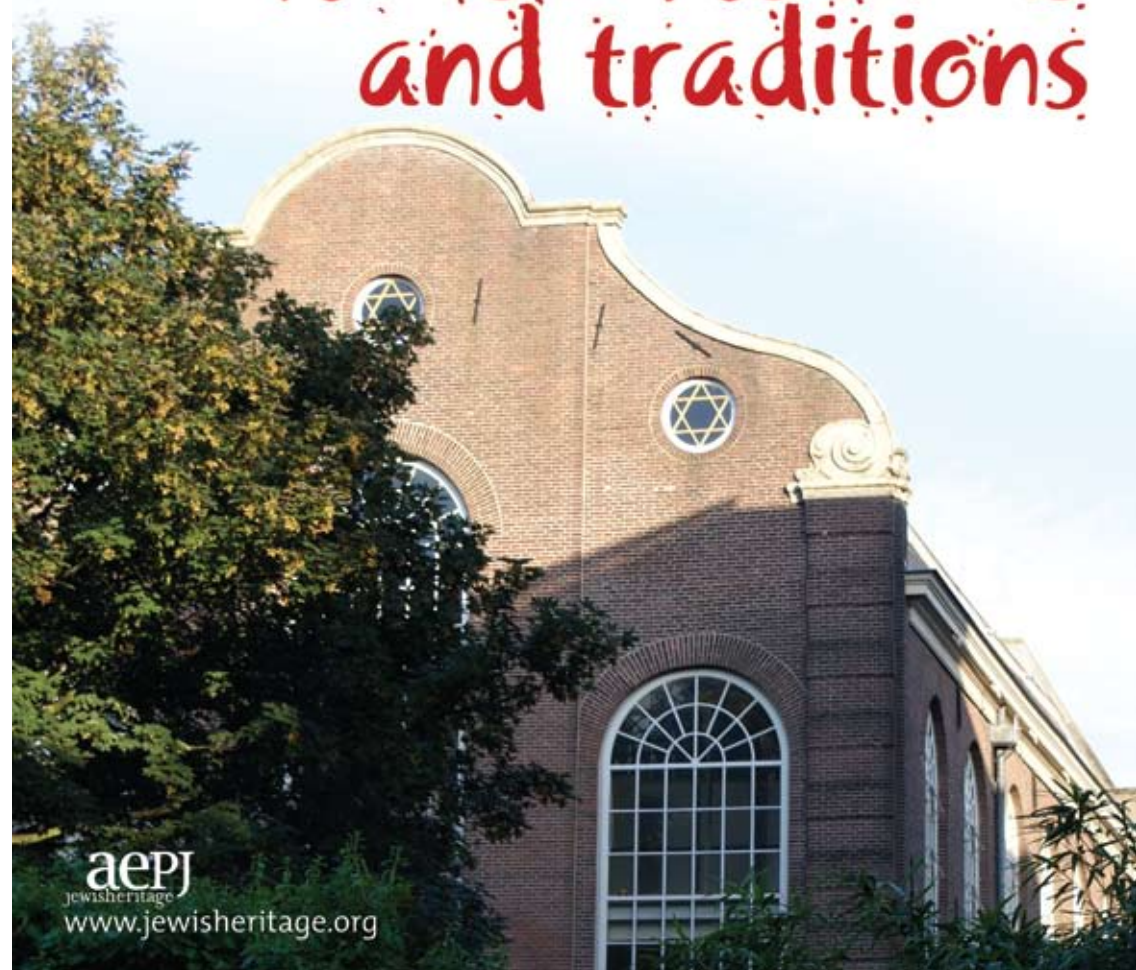
17 ELLOEL 5769 ERFGOED

יום התרבות היהודית באירופה

28 EUROPESE LANDEN

BELGIË, BOSNIË - HERCEGOVINA, BULGARIË, DENEMARKE, DUITSLAND, ENGELAND, FRANKRIJK, GRIEKENLAND, HONGARIË, ITALIË, KROATIË, LITOUWEN, LUXEMBURG, MACEDONIË, NEDERLAND, NOORWEGEN, OEKRAÏNE, POLEN, PORTUGAL, ROEMENIË, SERVIË, SLOWAakse REPUBLIEK, SLOVENIË, SPANJE, TSECHISCHE REPUBLIEK, TURKIË, ZWEDEN, ZWITZERLAND

Jewish Festivals and traditions

aepj
jewish heritage
www.jewishheritage.org

PROGRAMMA

11.00 uur	Ontvangst in de synagoge Uilenburgerstraat, Nieuwe Uilenburgerstraat 91
11.30-12.30 uur	Concert van oude Joodse muziek door het "Me la amargates tú" ensemble
12.30-13.30 uur	Pauze met de mogelijkheid tot het nuttigen van diverse versnaperingen
13.30-14.30 uur	Voordracht over de kabbala door Marcelle Levie
14.30-15.15 uur	Pauze met de mogelijkheid tot het nuttigen van thee of koffie
15.15-16.30 uur	Optreden door het koor Hejmisj Zain met een gevarieerd programma

Ensemble Me la amargates tú

Het muzikale ensemble Me la amargates tú, heeft op het joodse muziekfestival (International Jewish Music Festival) in Nederland een prijs van B'nai B'rith gewonnen, met als doel het stimuleren van jong Joods Nederlands talent. Het ensemble brengt haar repertoire op oude authentieke instrumenten. Het speelt oude Sefardische muziekstukken. Sefardisch wil zeggen afkomstig uit Sefarad, het Hebreeuws voor Spanje en Portugal.

Tot 1492, het jaar van de inquisitie waarin de joden Spanje moesten verlaten of zich laten dopen, was er sprake van een bloeiend joods leven in Spanje en Portugal. Joden leverden daar een belangrijke bijdrage aan de wetenschap, kunst en cultuur. De orkestleden, allen uit Holland afkomstig, wonen nu in 6 verschillende landen, waaronder Israël en Spanje. Zij ontmoeten elkaar uitsluitend voor muziek uitvoeringen.

Kabbala... wijsheid of bijgeloof?

Kabbala is een verzamelnaam voor een veelvoud aan mystieke stromingen en ideeën, die in verschillende tijden en op verschillende plaatsen zijn ontstaan. Het woord Kabbala

roept vaak de wonderlijkste associaties bij mensen op. Van geheimzinnige rituelen, gegoochel met getallen, tot ingewikkelde levensbomen. Het spreekt tot de verbeelding en is tegelijkertijd moeilijk toegankelijk.

In elke tijd zijn mensen op zoek gegaan naar de betekenis van het leven. De eeuwenoude Kabbala geeft ons de gereedschappen om die betekenis te vinden. Niet in één dag, maar na jarenlange studie.

Hebreeuwse letters zijn daarbij van groot belang. Het Hebreeuwse woord voor letter is "Oet", dat niet alleen letter, maar ook verwijzing of teken betekent. De letters vormen een verwijzing naar de onzichtbare wereld, waarin alle geheimen van het universum verborgen zijn. Zij vormen een verbinding tussen onze wereld en de onzichtbare wereld. Nog maar één generatie geleden, werd Kabbala beoefend door een handjevol rabbijnen, terwijl je nu in elke boekwinkel wel een boek over Kabbala kunt vinden. Wat is het, dat zoveel mensen aantrekt tot deze moeilijk toegankelijke joodse leer? Hoe kunnen wij zelf ons leven verrijken door middel van Kabbala? Op deze en andere vragen krijgt u antwoord tijdens deze muzikale lezing.

Marcella neemt u mee op een reis door de geschiedenis en symboliek van de Kabbalah. Door middel van beelden, verhalen en muziek, licht zij een tipje van de kabbalistische sluier op.

Marcella K. Levie groeide op in een traditioneel joods gezin. Via haar interesse voor mystiek en dans kwam zij in aanraking met Kabbala en Otiyot Chayot (levende letters). Wat begon als een fascinatie met de Hebreeuwse letters die zij kende uit haar jeugd, werd een zoektocht naar verborgen werelden en antwoorden op grote levensvragen.

Jiddisj Koor Hejmisj Zajn

Jiddisj Koor Hejmisj Zain, onder leiding van dirigent Jules Bart, treedt regelmatig op bij diverse gelegenheden en voor verschillende, vaak Joodse, organisaties en instellingen. De Jiddisje taal en cultuur waren voor de oorlog onlosmakelijk verbonden met Amsterdam. Er zijn nu nog maar weinig mensen die het Jiddisj als voertaal gebruiken. Toch is er weer een groeiende belangstelling

voor het Jiddisj en ook voor haar cultuur en muziek. Hejmisj Zain is ontstaan uit deze belangstelling.

Een van de doelstellingen van Hejmisj Zain is het bevorderen en ontwikkelen van de Jiddisje koorzang. Men laat daarom regelmatig koorarrangementen maken van bestaande Jiddisje liedjes.

Recent is aan Willy Brill verzocht de Mauthausen Cyclus van Mikis Theodorakis in het Jiddisj te vertalen. Peter Berman heeft voor het koor een arrangement van deze wereldberoemde liedcyclus gemaakt. De liederen waren nog niet eerder in het Jiddisj vertaald en/of gezongen.

Hejmisj Zain heeft de cyclus inmiddels een aantal malen bij diverse gelegenheden uitgevoerd.

De liederen die Hejmisj Zain zingt, zijn in Oost-Europa en de Verenigde Staten ontstaan en gaan vaak over liefde of verdriet, de strijd om het bestaan. Soms zijn het wiege- of kinderliedjes, altijd in samenhang met de Joodse cultuur, traditie en geschiedenis.

